

ШИТА, ИНИШЪ НИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 15.

ЛѢНІ, 12. АПРІЛІЕ

1848.

Че воіеск ротъніи трансилвані?

(Джкѣйере.)

Дела 1791 пълъ ла 1815 зиле реле, ръсвоіоасе. Де ши патріа поастръ пѣ фѣ кълкатъ де дѣштани, еа тотъш сѣфері дѣмпрезвѣ къ алтеле дѣнд контривъдїи ши алте ажѣторинге, остъшїме пѣтърѣсѣ, апої пентрѣ тѣте дѣши лѣбъ рѣсплатъ къ о девалваціе дѣфрїкошатъ, де къреї асеменеа сѣ ферїаскъ Dзеї ши пе гѣвернїѣ ши пе попѣръ, каре атѣнчї пѣмаї тѣртѣрарѣ, іар акѣт ар пѣши маї департе. Дела 1815 дѣкѣче полїтіка лѣї Меттернїх алиатъ къ іесвїтісѣтѣл, ал кърѣї дѣвѣдѣчеї ши апо-столї рѣтѣсесерѣ пѣтѣрошї дѣ патрїѣ дѣкѣ дела тѣртѣа лѣї Іосїф II., шїѣ адѣче зп сомп профѣнд песте тѣте паціїле, іар дакъ врезна се дешепта, дї шїа къпта къ къте зп флѣер фертѣкѣторїѣ ка іар сѣ о адѣртѣ. Кѣ ротъніи ера тотдеазпа рола чеа маї зшѣръ; пентрѣкъ дѣпѣ че рївалїтатеа дѣтре еї ши дѣтре челелалте треї пації domnїce дїн веакѣрї, стѣнд пѣрѣреа тѣте треї асѣпра знеїа, апої полїтіка маї скѣтеа окїї ши къ къте треї патрѣ ротънї, пе карїї пѣлѣа ла рангѣрї, атѣт пентрѣ ка прїп еї сѣ дїе дѣ амѣрїе пе ротънї, кът ши ка еѣ спѣрїе пе челелалте треї попѣръ констїтѣціонале. Дѣтре ачестеа

маї тоате шкоалеле трансилване ера органисате ашеа, дѣкѣт о сѣтѣ де професорї ігнорандї, парте маре кълѣгѣрї пропѣнеа дѣвѣдѣтѣреле пѣмаї къ тѣсѣра ши къ зп метод, каре де о парте пѣ лѣса нїчї зп фѣрѣт реал, посїтїв дѣ зрѣта са, де алта дѣсѣ продѣчеа зп фѣт, о стѣнїдѣ тѣндрїе школастїѣ, де а се дїне чїнева къ атѣт маї дѣвѣдат, къ кът пердѣ маї тѣлѣї апї прїп шкоале. Пѣлѣ кътрѣ а. 1830 ведеаї дѣ класеле нормале ши дїм-пасїале жѣнї тѣстечошї дѣ врѣстѣ де 18—24 апї, кънд чеї де врѣста лор дѣ алте цѣрї авсолвїсерѣ класеле академїче ши пѣшїсерѣ ла къте зп пост пѣвлїк. Дѣтрѣачеа дерегѣторїїле пѣвлїче пе ла пої се дѣмплѣ къ стрѣнї, карїї маї тѣрзїор пе вѣтеа пїпер сѣпт нас, пе стрїга зршї, мо-жїчї, варварї. Де ачї вїне, къ дѣ Трансїл-ванїа ши дѣ Бѣгарїа маї дѣтѣлпещї пе тоате злїдеа атѣта педантерїе, атѣта дѣ-вѣдѣтѣрѣ вагѣ, сеакѣ, лїпсїтѣ де прїнчї-пїе кондѣкѣтѣре, атѣдї іѣрїшї карїї пѣ къ-поск каре е скопѣл статѣлѣї, атѣдї паціо-налїшї, карїї пѣшї къпоск лїтѣва паціоналѣ, атѣдї преодї, карїї прїчен нїмїк дїн еван-гелїе; де ачї кърѣе, дїн ачеа аѣзрїсїтѣ сї-стемѣ, іар пѣ дїн вїна поастрѣ, къ ши пої ротънїи асѣзї конпешїдї де grandїоаселе евенїмїнте дѣт дїн тѣнї ши дїн пїчоаре,

voim a porni, пѣ шим диктърѣ, череш ші пѣ шим че, скърт пѣдим ка ші павигторіѣ фъръ компас. Ачеаста пѣ е вина нѣстръ фраділор, съ стеа пѣказѣл пострѣ ка ші тѣпте не къдетѣ ачелора, каріи пѣпѣ ла 1832 оприсерѣ дѣвѣдарае історіеі зѣниверсале ші а тѣтѣрор шіинделор посітѣве дѣ Блаж, каріи шкоалеле челалалте, не ла каре маі дѣвѣдам ші поі, ле дѣпласерѣ кѣ педанці, лепенші, ігноранді, стрікаці. *)

Дѣшні зѣгѣрїи кѣ тоатѣ трѣѣіа лор, кѣ тоате фаміліале лор авѣте ші арістократиче, кѣ тоатѣ дѣвѣдѣтѣра ші кѣльторіале лор дѣ цѣрї стрѣіне рекѣлоск ші тѣртѣресек кѣ наівітате, кѣ еі ла челе че кѣшїгарѣ, пѣ ера прегѣтїдї, чї кѣ ле кѣзѣ порѣтѣвѣл фрїпт дѣ гѣрѣ. Еі адїкѣ де ші віса зїоа ноаптеа де іndependenѣ кѣ міністерїѣ пропрїѣ, скопѣл дѣсѣ дѣ ведеа фоарте депѣртат ші пѣтїнда де ал ажѣде пѣмаі дѣшн ані.

Пентрѣ поі рошѣнїи че фѣкѣ тімпѣл пресент? Ачеаста не фѣ а доа дѣтреваре. — Рѣспѣнсѣл дѣпѣ а теа опїніѣне се пѣте да маі зшор прїа анализареа челор 12 пѣтѣрї, прїміте ші проклатате дѣ Ѣгарїа, каре стрѣвѣтѣрѣ пѣпѣ ла челе маі дїа зрѣтѣ класе але локвїторїлор, ші не каре пѣ е пѣтере оменаскѣ, бареа съ ле маі ретрагѣ, пентрѣ кѣ nescit vox missa

*) Стѣденці дїа Пѣща маі дѣзѣнѣзі протестарѣ асѣпра челор маі тѣлї дїа професорїи зѣверсїтѣдїи ші претїнсерѣ а се скѣте дїа пострїале лор. Асемеѣеа чеѣа се фѣрѣе ші дѣ Блаж, каре се адеверї ші кѣ петїцізѣеа де дѣзѣнѣзі а стѣденцілор, не кареа дѣсѣ лїо сѣдѣрѣтарѣ; еї дѣсѣ де тѣніе о тіпѣрїрѣ дѣ Erd. H.

reverti. Ачеле пѣтѣрї сѣпт о есендїѣ а дрепѣлѣї фїлософїк ші політїк; еле, афарѣ де чел дїа зрѣтѣ сѣпт тот атѣтеа аксіоме асѣпра кѣрора пѣ маі дѣкаѣе дїсѣпѣтѣ, орї ла че попор ле веї аплика. Прїнзїселе пѣтѣрї се сѣфѣртарѣ тоате прївілеціѣрїле варваре, тіране ші асѣпрїтоаре. Іар кѣткѣ ачелеаш, орї се ва зні орї пѣ, Трансїлѣванїа кѣ Ѣгарїа, се вор реалїса ші ла пої дѣтокта, де ачеаста се вор маі дѣдої пѣмаі бѣїадїи, кѣт ші ачеї соѣолї, карїи дїа тѣшѣноїеле лор пѣ есѣ нїчї одатѣ, чї сокот кѣ кѣ кѣт скѣрѣтѣ еї, вор пѣте спарѣде ші рѣстѣрна тѣвдїи.

Сѣ репедїм челе 12 пѣтѣрї, пентрѣ кѣ се паре кѣ тѣлї дїа пої ле зїтарѣ.

1) Лїбертатеа тіпарїѣлѣї. Лїбертатеа ворвїрїи ші а скрїерїи есте атѣт де патѣралѣ, прекѣт есте тѣлкареа, бѣтѣра, сомѣл ші тоате алте трѣвзїнде фїрещї. Пѣпѣ акѣта, де ші чепсѣра воастрѣ дѣ ачесте дѣбѣ патрїе констїтѣціонале ера тѣлт маі лїбералѣ дѣкѣт дѣ челелалте провїндїи австрїаче, тотѣш не фїїндѣдї ертат а скрїе тотдезѣна фѣрѣ таскѣ, фѣрѣ комплїмент, де тѣлте орї се череа ані, пѣпѣ съ лѣтѣрѣдї о ідеѣ практикѣ. Ъде пѣнем гревѣтѣдїле че дѣтїмпїнаї ла дескїдеѣреа врезѣнеї тіпографїи, ла фѣндареа жѣрналелор, де каре деспѣотїсѣтѣл аѣе фрїкѣ тѣлт маі таре ка де ѣаїонете. Дѣчї авѣнд лїбертатеа тіпарїѣлѣї патрїа дѣтреагѣ, зрѣтеагѣ съ о авѣт ші пої, дакѣ „егалїтатеа“ пѣ есте съ рѣтѣлѣ тіпѣчѣлѣ.

2) Міністерїѣ респѣнсѣвїл. Ачеастѣ респѣнсѣвїлїтате гарантїѣт прїн леці каре вор дефїце ші педѣпсе атѣсѣрате вїпелор, се ва дѣтїнде фїреще дѣ жос ла консіліарї ші ла тодї офїціалїї, дѣкѣт рошѣлѣ ка ші алте попѣрѣ, пѣ ва маі фї

сіліт а пѣрта жѣдектѣді кѣте 50—60 ані пентрѣ меѣзінеде сале, пентрѣ авереа ші сѣдоареа са. Респонсабілітатеа знітѣ кѣ лібертатеа тіпаріѣлѣ, ва фі пѣрѣреа спаіта деспотісмілѣ.

3) Діетѣ апѣалѣ. Фііндкѣ адеце-реа депѣтаділор еі се ва фаче дін попорѣл дитрег, іар пѣзѣмаі дін класеле ші падііле прівілеціате, зрѣеазѣ кѣ віна ва кѣдеа пѣзѣмаі асѣпра ротѣлѣлѣ, дакѣ ел дн маі тѣлте дінѣтѣрі пѣ ва пѣтѣ продѣте дін тіжлокѣл сѣѣ кандідаді, каріі алені фіінд сѣ апере дн діетѣ пѣзѣмаі інтересѣл котѣн ал патріеі, чі тотодатѣ ші чел партіклар ал падіеі сале пѣлѣ атѣнчі, пѣлѣ кѣнд челелалте падіі днкѣ се вор ліні де інтересе націонале дн парте. Дн сѣ ші акѣта дін атѣтеа тіі де новілі ротѣні се афлѣ зп фрѣмос пѣшѣр де іѣрїшї, каріі ар пѣтѣ пѣші ла тіжлок ка кандідаді ла депѣтѣдіе діеталѣ.

4) Егалітате чівілѣ ші релєціо-сѣ. Ачест пѣлѣ сфартѣ тоате формеле рѣмасе дін веакѣл варѣар, комплаѣ — дн thesis — тоатѣ діѣерінда днтрѣ прівілеціаді ші апѣсаді, щерѣе рідікѣла пѣміре де релєці „речепте“ (recipio, ка ші кѣм леаі фі лѣат дін злїдѣ!), дескїде шкѣле тѣтѣрор котѣнітѣділор де орї че націоналітате депетїкѣ, дѣ лефі епіскопїлор ші клерѣрїлор, саѣ депеагѣ ла тоді днтокта.

5) Гардѣ націоналѣ. Ротѣлѣл каре днвіет фіінд п'ар прїмі арме, пѣзѣмаі е продѣторїѣл ал аверїі ші фамїліеі сале, чі ші зп стѣпїд, пѣлѣл, каре пѣ щїе кѣ де кѣнд е лѣтеа, знде фѣ щїїнда ші арта аколо фѣ ші пѣтереа ші домпїа. Дн окїі пощрїі де азї днколо тоді карїі се фѣреск де арме, вор фі саѣ іепѣрї фрїкоші,

саѣ пѣлѣл, саѣ продѣторї, карїі ар врѣ ка пѣлѣлѣл стрѣлѣлѣ сѣ віте ла тѣні стрѣ-не. Одатѣ армеле се кѣлѣдеа дела попорѣ; акѣта не днвіе кѣ еле, соволїі дн сѣл пѣ ават сѣ пѣ ле прїміл. Еї, ваї де еї пѣ вѣд нічі пѣл' ла пас. Орї кѣ патріа дн кареа скѣртамшї тѣ ші тоате деперадііле тале дін веакѣрї, пѣ есте а та? Нѣ те віп-де пѣлѣлѣ.

6) Пѣртареа котѣлѣ а грѣтѣ-ділор. Ачї е де прїкос орї че еспїлка-ціе. Ної vom авѣ окї аѣерї, ка пѣ венї-торїѣл німіні сѣ пѣ скапе де ачѣаста.

7) Днчетареа репортѣрїлор зр-варїале. Тѣте днчеркѣрїле де а регѣла стареа іоваділор фѣсерѣ пѣлѣл акѣм де-шѣрте, іар зрѣарїл дін зрѣл е о стерпї-тѣрѣ тікѣлѣсѣ, кареа нічі одатѣ пѣ сѣр фі пѣтѣт реалїса фѣрѣ чел маі днведерат перїкѣл. Днтрѣпареа рѣтѣлїцелор де мо-шїі іовѣцѣшї кѣ алодіалѣл пропрїетарїлор ар фі зп фѣрт ші рѣпїчѣне пѣлѣкѣ. Дес-кѣлпѣрареа прїн стат е о тілѣ кѣтрѣ пропрїетарї, кареа ва днкѣрѣка котрївѣціе маі греа асѣпра фощїлор іоваді, ачѣеаш дн сѣл пѣ ва фаче нічі кѣт е $\frac{1}{16}$ а предѣ-лѣ рѣботелор ші а тѣтѣрор сторсѣтѣр-лор домпѣшї. Адаогѣ кѣ пѣ венїторїѣл ші пропрїетарїі вор плѣті котрївѣціе ші а-шеа днкѣтѣла дншї вор траѣе деспѣлѣлѣреа тот дін пѣлѣлѣлор. Зѣчїелеле сѣлѣ о деспоїетѣрѣ спѣркатѣ.

8) Жѣдеде де жѣрадї. Вор фѣ-лосї маі тѣлѣл ка тѣтѣрѣр, попорѣлїл дн-плѣл, каре пѣ щїе скрїе, ші каде жѣртѣл жѣзілор, ізілор, адвокадїлор.

9) Банк націонал. Аврѣл ші зр-ціпѣлѣл днкѣл пѣ ва маі фѣці дін цѣрѣ, чї ва чїркѣла днтрѣ попорѣ, каре асѣлї дн

партеа чеа маї mare пѣ vede галвинѣл кѣ окіі.

10) Остѣ шитеа съ жтре пе конститѣціе. Кѣ ачест прілеж реѣиментеле поастре де гранідѣ вор фі датѣре а фаче кѣм фѣкѣрѣ сѣрѣі; вор претінде зшорѣрї, шкѣле остѣшешї, дпѣрѣрѣеа сервідїѣлї кѣ тѣтъ патріа шї апѣте кѣ паѣіа сасѣ пе ла марѣіні. Гранїдарїі се вор префаче дп зп сїмѣѣре мїнѣват ал гардеї паѣіонале; фїіі лор пѣ вор маї фї котїдї дела постѣрїме де офїдерї прїа стрѣіні шї венетїчї.

11) Дпвївїдїї політїчї аї статѣлѣ вѣр скѣпа, саѣ маї дрепт ворвїнд, пе венїторїѣ пѣ ва маї фї перїкѣл де а пе ареста чїнева пентрѣ кѣ ѣвїм лївертатеа.

— Ромѣніі транспїванї де ачї дпколо п'аѣ а дптрева, дакѣ ачесте пѣнтѣрї сѣлп але патріеї дптредї, саѣ пѣмаї але знеї партїде тарї; чї еї декїарѣ шї манїфестѣ кѣ фрѣптеа сенїѣл дп азѣл Европееї, кѣ вор цїне пѣмаї кѣ ачеїа, карїі вор апѣра шї вор реалїса ачесте дрептѣрї сѣпте оменешї шї політїко-чївїме; еї вор фї кѣ пeadormїтѣ орїверере ка ачелеаш сѣ devїѣп аdevѣр, се вор лѣпта дп тот тїмпѣл пентрѣ кѣшїгареа шї пѣстрареа лор. Де ачї зрмеазѣ кѣ еї вор пѣрѣсї тѣте сечеле дїспѣте історїче деспре веїтатеа попорѣлор, деспре пѣміреа історїкѣ а кѣтѣрѣ пѣшѣлп нешешек, сѣсеск орї крѣїеск, сѣкѣїеск, прїетїеск, дѣшѣнѣеск, каре тѣте пе венїторїѣ вор да пѣтрец пѣмаї історїеї, їар пѣ політїчеї, кѣ атѣт маї пѣцїп дрептѣлѣ. Ромѣніі вор кѣпѣще пѣмаї о патрїѣ комѣлѣ тѣтѣрор, дп каре пѣпѣмаї веїї шї стрѣвекїі локвїторї, чї шї чен патѣралїсат дѣпѣ локѣїндѣ де

10 апї дп пѣтереа леѣїї се ва вѣкѣра де дрептѣрїме челор маї рѣнѣде дїплоте шї прївїлеѣїрї. Ачѣаста ромѣніі о вор фаче, орї се ва дпѣтѣмпа зпївнеа орї пѣ. Ѓар дакѣ кѣтѣва консерватїсѣл ар дпкѣлека дїп поѣ; дакѣ паѣіоналїтѣцїле політїче ар врѣ а се демарка дп Транспїванїа ка шї пѣлѣ акѣм, атѣчї еї се вор цїне кѣ віада одатѣ де пѣнтѣл 5 дїп рѣгѣмїнѣтеа дела 1791, апїтѣндѣо шї черѣндѣо прїа пегїдївнї дела дїетѣ шї дела монархѣл, кѣчї пѣмаї ашеа с'ар кореспѣнде дрептѣлѣ речїпрочїтѣдїі.

12) Ыпїзнеа Транспїванїеї кѣ Ыпгарїа. Ної ла Nr. 12 ал Фоїеї маї дїсертарѣм асѣпра ачестѣ пѣнт, каре пе рѣгѣм а се рекапїтѣла ачї, а се чїтї шї алте тѣлте дїсертѣдїї кѣте се івекк дп жѣрпалеле цермане шї маїгаре. Дїп партене тѣртѣрїсїм, кѣ тѣлдї ромѣні пѣлѣ акѣм сїмѣїрѣ пѣцїпѣ сїмпатїѣ кѣтѣрѣ зпївне, де шї еа пе промїте челе 11 пѣнтѣрї; пої дпсѣ дакѣ се ва шї реалїса, пѣї дѣчет пїчї о фрїкѣ. Мѣ ведї дптрева: Че гаранѣїе поцї тѣ да пентрѣ консервареа паѣіоналїтѣдїї ромѣне, кареа веїї віне кѣ дп зїѣа де асѣзї аре атѣдї апѣрѣторї дпѣлѣкѣрадї, карїі де с'ар vedē лїпсїдї де ал лор їдол скѣмп, ар devenї ла чеа маї дїп зрѣмѣ фрїе шї деперадїе, ка одатѣ помонїі шї італїанїі? Ла ачестеа vom рѣспѣнде дп Nr. в. —

Стѣдїі асѣпра лїмѣеї ромѣне.

(Ырмаре.)

Пентрѣкѣ артїкѣлѣл постѣрѣ, пѣїндѣсе дп зрѣта пѣшелѣї, пѣпѣмаї дпклїпѣ пѣшеле

дѣпъ дѣпрецізрѣрї, чї дѣ дѣпрецізрѣ-
рїе ачелле ретѣне зпїт дѣ фїїцѣ къ
пѣтеле, — есте дѣкѣркатѣ шї недеспѣр-
дївїлѣ: къ ачѣаста дѣ еллѣ пѣтелѣ формѣ
de addeврате казѣрї, ка ла грѣчї шї ла
латїнї, ачѣеа че н'аѣ чѣллелалте лїмѣ ро-
mane. Фрме de addeврате деклїнѣчїзнї
се гѣсескѣ шї дѣ лїмѣеле аппѣсаче, дѣ
lui, lei, li, loro, leur, cui, costui, costei, co-
storo шчл.; дар ачѣесте нѣ с'аѣ аллїаїт де
пѣте, ка съ ле деа формѣ де казѣрї. —
Токмаї пѣтрѣкъ артїкѣлѣ пострѣ дѣ
оарѣкаре казѣрї се дѣкеїѣ къ пѣтеле шї
се фаче дѣ ачѣесте казѣрї недеспѣр-
дївїлѣ, еѣ нѣ вѣзѣ каре есте кѣвѣнтѣ де се а-
построфѣазѣ? Де че съ се скрїе домп'л,
doamp'а? Еѣ апострофѣзѣ не н'амѣ, пѣ-
трѣкъ ачѣесте сѣпт дѣспѣр-
дївїлѣ: кѣчї почїѣ зїче шї нѣ амѣ; дар нѣ пѣтемѣ а-
построфа артїкѣлѣ: кѣчї нѣ почїѣ зїче
домп'л доамп'а. Аста се поате зїче
нѣмаї кѣод дѣпъ сѣвстантївѣ зрѣѣазѣ
пронѣтеле посесївѣ ка абсолѣт, орї зп
ценїтївѣ сѣпт ачеллашї репортѣ: пре-
кѣт, омѣ ал меѣ орї ом' ал меѣ, —
вѣрѣатѣ ал фаптеї шчл.: кѣчї ла дѣ-
прецізрѣреа ачѣаста артїкѣлѣ се поате
аллїпї де амѣндоаѣ, поцї адекѣ зїче о-
мѣл меѣ, орї омѣ алмеѣ шчл. Аппої
е де мїраре, къ апострофѣазѣ шї ачѣїа,
карїї зїкѣ къ артїкѣлѣ есте лѣ, шї нѣ ал,
че нѣ есте addeвратѣ. Шї дакѣ се апо-
строфѣазѣ спре ес: doamp'а, де че нѣ
се апострофѣазѣ шї doamp'еї? — Орї
кѣт, пої поїпѣоѣод шї зпїнд артїкѣлѣ къ
пѣтеле, формѣт addeврате казѣрї, фор-
мѣт казѣрї пропрїї. Дар авем нѣмаї
патрѣ казѣрї: номїнатївѣл, ценїтївѣл, да-
тївѣл шї вокатївѣл. Еленї аѣ чїпчї ка-
зѣрї, латїнїї шеасѣ. Дусемпѣт дѣсѣ, къ

de шї аѣ латїнїї шеасѣ казѣрї, нѣ есте
пїчї зп нѣте, каре съ ле аїѣ не кѣте
шеасѣ, чї чѣллѣ мѣлтѣ чїпчї. Ачелле
каре аѣ пѣтрѣ вокатївѣ термїнѣчїзне спе-
чїалѣ, н'аѣ пѣтрѣ аблатївѣ, шї дїп коп-
тра. Еленї н'аѣ авѣт казѣл аблатївѣ: еллѣ
есте казѣ пропрїї ал латїнїлор, дѣпъ кѣт
дѣл пѣтеште шї Varrone*).

*) M. T. Varro LIX. de ling. lat. Есте грѣѣ
а determїна пѣтрѣ че Varro пѣтеште не
ачѣст казѣ пропрїї ал латїнїлор: нѣмаї пѣ-
трѣкъ нѣ'л аѣ шї грѣчїї? орї пѣтрѣкъ ачѣст
казѣ есте рѣтѣшїда формѣї пѣтелор дѣ аб-
стракѣ, адекѣ аффарѣ де казѣ? Провабїліта-
теа, дѣпъ кѣт вом vedé маї жосѣ, есте пѣ-
трѣ ачѣаста дїп зрѣтѣ: кѣчї дѣтре алтеле,
пѣтеле латїне се гѣсескѣ дѣ лїмѣеле romane
moderne, маї мѣлтѣ дѣ аблатївѣл латїнѣ.
Маї вѣртос лїмѣа італїанѣ are дїп аблатї-
вѣл латїнѣ не тоате ачелле че ла латїнї
сѣпт дѣ а II. деклїнѣчїзне шї не чѣлле маї
мѣлт дїп а III. деклїнѣчїзне латїнѣ. Дѣ
партеа ачѣаста трагѣ маї мѣлт маї пѣдїнѣ
тоате лїмѣеле romane. Дар де тот ставїлѣ
нѣ есте дѣ пѣнтѣл ачѣаста пїчї зпа. Нѣ воїѣ
зїче нїмїкѣ де Contá vertú шї чѣллелалте
кѣвїнте італїене, чї де чѣлле че дѣ лїмѣа
кѣрдїлор се термїнѣ дѣ о, не каре попѣлѣ
їталїанѣ нѣ ле пропѣнчїѣ къ о чї къ ѣ скѣрт
ка пої; шї дѣпъ кѣт вом vedé маї жосѣ,
аста а фост форма оріцїналѣ а ачѣстор пѣте,
шї о дїп аблатївѣл латїнѣ се vede а нѣ фї
орїцїналѣ. Кѣт пѣтрѣ пої, сѣптем фоарте
нѣставїлї дѣ чѣлле де а треїа деклїнѣчїзне
латїнѣ шї мї се паре къ нѣ е кѣвѣнтѣ де а
pretinde, ка ачелле че се прїїмескѣ акѣт
съ се скрїѣ дѣ аблатївѣл латїнѣ, маї вѣр-
тосѣ адїектївеле. Есте фоарте маре пѣтѣрѣ
ачеллора че нѣ се факѣ дїп аблатївѣл
латїнѣ, шї дѣкъ дїндре кѣвїнтеле де тоате
зїллеле; омѣ, пѣте, леѣ, вої, аерѣ, пїперѣ,
сѣпѣвѣ, вїерѣ, осѣ, тїмѣѣ, пѣптѣ, канѣ, пе-
пѣтѣ, odorѣ, зѣерѣ, фѣлѣерѣ, порѣшѣвѣ, вѣл-

Фіиндкъ не есте vorba de казърі, еѣ нъ почи трече къ vederea страѣтва idee че с'а дпрѣдѣчатѣ дн Европа деспре елле ші деспре пѣтерѣл лор. Маі дн тоате граматичеле лимбелор европене се ворѣште de 6 казърі, ка кънд тоате лимбеле ар авѣ шеасъ казърі ка латиніі. Фіинкъ Европа тоатъ а крескѣт дн лимба латинѣ, попѣліі кънд аѣ днчепѣт а скріе дн лимбеле націѣнале ші а ле кълтіва, аѣ лѣат дѣпъ граматика латинѣ шеасъ казърі. Фъръ а маі черчета че есте казъл ші дакъ тоате лимбеле аѣ шеасъ казърі? — Казърі сѣнт днпрецізъріле, релациѣніе дн каре стаѣ лѣкрѣріле знеле кътръ алтеле. Дн знеле лимбе пѣтеле аѣ термінѣчїні пропрїі, прїо каре се арратъ релациѣнеа лѣкрѣрілор кътръ алтеле. Ачесте сѣнт казърі а дѣвѣрате, казърі пропрїі. Прїо зрѣаре сѣнт пѣмаі атѣтеа казърі, къте термінѣчїні спеціале аѣ пѣтеле. Дн алте лимбе, пѣтеле п'аѣ нічі о термінѣчїне спеціалъ, де кът зѣа пѣтрѣ пѣтерѣл сіогѣралѣ ші алта пѣтрѣ пѣтерѣл пѣлралѣ, ші пѣтрѣка съ аррате релациѣнеа лѣкрѣлѣ се ажѣтъ къ препѣ-

селе, еар пѣтеле рѣтѣне нескїмѣатѣ. Ачесте нъ сѣнт казърі а дѣвѣрате, нъ сѣнт казъріле пѣтелор: пѣтрѣкъ елле нъ патѣ німікѣ; чї сѣнт пѣмаі казъріле лѣкрѣрілор, — казърі идеале. Ккънд, спре есемплѣ, лимбеле романе препѣнѣ кѣппоскѣтеле пѣртїчелле де ворѣ пѣтелор лор, лѣкрѣл есте аррѣтат дн кътаре днпрецізраре ші отѣл дн къдетѣл сѣѣ о днделледе ші се тѣлѣдѣшѣте; дар пѣтеле лѣкрѣлѣ нъ есте деклїнатѣ, — п'аре казърі граматикале, орї пропрїі. Дакъ къ тоате ачесте ва чїнева съ ле пѣтеаскъ казърі, атѣлчї есте о авѣзрдітате а ворѣ де шеасъ казърі; къчї атѣлчї сѣнт атѣте казърі, къте препѣсе аре о лимѣ. Тоате препѣселе арратъ днпрецізрѣріле лѣкрѣрілор, саѣ къ алдї термінї: отѣл дншї поате гѣндї лѣкрѣріле пѣмаі сѣнт атѣте репортѣрі, къте препѣсе орї препѣсѣчїні аре лимѣ дн каре гѣндѣште. Че аре о препѣсѣчїне маі тѣлѣтѣ декѣт алта, ка съ се зїкъ къ еа фаче казъл ші челлелалте нъ? Дакъ спре есемплѣ del, al, dal ла італянѣ факѣ казърі, де че съ нъ факѣ шї col, nel, sul, slottol шчл.? Нѣтеле а рѣмасѣ дѣпъ тѣте ачесте нескїмѣатѣ; еар репортѣріле лѣкрѣрілор аррѣтате прїо препѣсе сѣнт тоате алтеле; прїо зрѣаре дакъ ачелле треї препѣсѣчїні де маі сѣс факѣ казърі, — казърі идеале, казърі непропрїі, — атѣлчї сѣнт казърі шї а ле челлорлалте, — сѣнт атѣтеа казърі къте препѣсѣчїні аре лимѣ. Ар фї тімпѣл, де а кърѣдї одатъ граматичеле де ачесте авѣзрдітѣдї. — Грекъл а пѣгѣт ворѣ пѣмаі de 5 казърі, латїнѣл пѣмаі de 6: пѣтрѣкъ ла еї шї препѣселе гѣвернаѣ тоате пѣтеле ла вреѣнѣл дн казъріле пропрїі: препѣсѣчїніле

тѣрѣ, порѣ орї пѣорѣ, васѣ, дракъ, dїmonѣ орї demonѣ, вѣтѣакѣ, тарторѣ, варѣ, сѣнѣе, къкъ, сплїнѣ, тѣсѣ, сорѣ, фрігѣ, шї челлелалте тѣлте, — асѣменеа адїептїве: Лїнѣ, трїстѣ, акрѣ, пѣдѣстрѣ, шчл. Знеле се зїкъ дн доаѣ модѣрї: ѣнѣрѣ шї ѣнѣре, нїме шї нїмене (шї нїменї), арѣорѣ шї арѣоре, пѣпѣтѣнѣ шї пѣпѣтене, гїндѣ шї гїнде, мїнчїнѣ шї мїнчїне, шчл. — Нѣ вѣзѣ дар, де че съ прѣтїндем ка челле че есѣ дн ал шї вїл съ се пѣвї дн аблатївѣл латїнѣ. Афѣлѣ кътеѣа дн ар орї агїус латїнѣ, ла пої дн аблатївѣ: вѣрѣ прїмаре, калле прїмаре, — къларе шчл.

грече ла ценітивѣ, дативѣ ші аккѣсативѣ, — челле латіне ші ла аблативѣ. Ассемнеа ші поі пѣтемѣ ворві пѣмаі де патрѣ казѣрі: кѣчі де ші ачесте патрѣ казѣрі, ка ші челле 5 грече, ші ка ші челле 6 латіне, сѣнт кѣ мѣлт маі пѣдіне декѣт сѣ еспрїме тоате дѣпрецізѣріле лѣкрѣрілор, дар ші превѣсечїзніле ноастре гѣвернеазѣ пѣмеле ла зпеле дїн ачесте патрѣ казѣрі, ші аппѣте зпеле ла номїнативѣ, превѣт дн, де, ла, дела, кѣ, прїн, пентрѣ, спре, деспре шчл.; алтеле ла ценітивѣ, превѣт: ассѣпра, деассѣпра, дн-контра, днпрїоїа, — днѣзѣрѣнтѣл шчл. — Се vede ші се днцеллеце де сіне, кѣ превѣсчїзніле ноастре, каре гѣвернеазѣ пѣмеле ла ценітивѣ, іеаѣ патѣра сѣвстантївелор. Днсемнезѣ еарѣ, кѣ превѣсчїзніле ноастре, каре гѣвернѣ пѣмеле дн номїнативѣ, ле гѣвернѣ ші дн ачеа старе, кареа пѣ се поате пѣмі казѣ, превѣт омѣ, воѣ шчл.: кѣчі пѣмеле, пѣмаі дѣпѣче се смѣлѣ дїн австрасѣ, дїн стареа пентѣрцінітѣ ші се детермінѣ прїн артїкѣл, пѣмаі атѣнчі се деклїнѣ саѣ іеаѣ зп казѣ. Омѣ, воѣ шчл. пѣ сѣнт дн пічі зпѣ казѣ; еар омѣл, воѣл, сѣнт дн номїнативѣ. — Де аїчі зрѣеазѣ, кѣ ачеа лімѣв ар аве деклїнѣчїзні деплїнїте, каре ар аве термінѣчїзні спечїале, пентрѣ тоате казѣріле, че се арратѣ прїн превѣсе. Деспре лімѣва маїарѣ, кареа пѣре превѣсе чї пѣмаі поїпѣсе ші дн кареа поїпѣселе се потѣ днкрѣка тоате кѣ пѣмеле, сѣр пѣтѣ зіче, кѣ аре деклїнѣчїзне деплїнїтѣ, аре атѣтеа термінѣчїзні пентрѣ пѣмеле салѣ, кѣте превѣсе сѣнт дн челлелалте лімѣве европене саѣ кѣте поїпѣсе аре еа. Спре есемплѣ: ember, emberé, emberneck, ember, emberre, emberrel, embertól, ember-

ról, (orí) emberrúl, emberért, emberáltal, emberelótt, emberután, emberalatt, emberalol шчл. — Дн фїндѣ термінѣчїзніле пѣтелор ші ачелле пѣрді де ворѣв, че ле пѣмім превѣсе орї поїпѣсе, сѣнт сѣрорї, се трагѣ тот дїнтрѣвн ісворѣ, дїн ачелле сѣпете целерале, каре дѣпѣ семеле мїмїче аѣ стѣтѣтѣ прїма лімѣв а омѣлї, ші дїнтре каре артїкѣлѣ, дн фїндѣ тот зпѣл кѣ пропѣмеле персоналѣ де а 3-а персоапѣ, есте челлѣ маі векиѣ, превѣт vom vedé маі жосѣ. —

(Ва зрѣма.)

Че сѣаѣ днѣтѣмплат дн Віена?

(Днкеїере.)

Дѣпѣ ачеа днпѣратѣл dede лібертатеа тіпарївлї. Шїді вої днсѣ превѣдїді меї чеї ачеаста? Ачеаста есте лібертатеа тѣзѣрор лібертѣдїлор, ші се кѣпрїнде днтрѣачеа: кѣ омѣл пѣте да ла тіпарїѣ че вреа, ші деспре че пѣте да сеамѣ днпїнтеа мї Dѣмнезеѣ ші днпїнтеа кѣноцїндеї сале. Пѣпѣ акѣт пѣ ера ашеа, чї де вреа чїнева сѣ тіпѣреаскѣ врео карте саѣ алчечеа, маі днѣтѣв тревѣеа сѣ о деа ла пѣде домї, карїї саѣ о опреаѣ де тот, саѣ щерѣеаѣ тот че пѣ ле пѣлѣеа; де сѣр фї зіс зпї домн таре: ачеаста саѣ ачеаа пѣаї фѣкѣт дрепт; щерѣеаѣ; де сѣр фї зіс: кѣтаре саѣ кѣтаре окѣрѣмїторїѣ, днповѣреазѣ преа таре пре сѣрачїї цѣренї — щерѣеаѣ; — де ар фї врѣт чїнева а да стѣпѣнїреї сѣ прїчеапѣ, кѣ зпа саѣ алта пѣї віне ічі саѣ коло, щерѣеаѣ, прескѣрт зп асемїнеа домн тревѣеа сѣ щеаргѣ тот ачеаа, че ера маі адевѣрат, кѣ де пѣ лѣр

ѳи щерс пре ел алдїи. Акѣм аѣ трекѣт ачестеа тѳте, акѣм тот се пѳте тїпърї, лѣсѣндѣсъ съ жѣдече апої ачеїа, карїи вор четї де есте дѣделенѣдеде zic саѣ пѣ, їар ачела, каре с'ар словоzї а скрїе чева зрѣт шї деѣымъторїѣ, се ва апѣка де скърт, дрептатеа дѣсъ шї адеврѣл ле пѳте спѣне тот омѣл, шї грешелеле, де каре пѣї пїчї зп ом скѣтїт, се пот спѣне дѣ фацѣ орї кѣї, поарте ачела шї о крѣчѣлїдѣ пре пептѣшї, тот омѣл шї пѳте тѣртѣрїсі дзререа, пептрѣ ка съ четїаскѣ чеї че се прїчен шї съ'л ѣндече, апої пѣї ачеста зп лѣкрѣ тѣреѣ?

Маї пре зрѣм аѣ пѣс дѣмпѣратѣл корѳлѣ ла тоате, саѣ маї ѣїне zїкѣнд, леаѣ пѣс ѳндѣмент, temelie, адекѣ аѣ дат констїтѣцїе. Кѣзѣпѣл ачеста констїтѣцїе пѣ дѣсемѣазѣ алта, декѣт о леѣе ѳндѣменталѣ, о дѣтокміре а леїлор пептрѣ дарѣ, о асеменеа дѣтокміре дѣсъ пѣ о фаѣе пѣмаї зпѣл сїпѣвр, дѣпѣ плакѣл лѣї, пѣ, чї ла ашезареа зпѣї асеменеа дѣтокмірї тревѣ съ еа парте оаменї дїп тоатѣ пласа, шї ашеа маї тѣлѣї шї дїптрѣ вої, — веzї ѣїне чеї маї прокопсїдї. — Тот їнсѣл тревѣ съ спѣлѣ адеврѣрат, че ар кѣѣета маї зпн шї маї де фолос пептрѣ оаменї де пласа са, тоате арѣтѣрїле ачестеа се вор лѣа апої ла десѣватере, шї дѣпѣ ачелеа се вор статорпїчї леїї дѣрїї. Аїчї се вор хотѣрѣ спре есемплѣ венїтѣрїле шї келтѣелеле дѣрїї, шї де кѣтѣа ар фаѣе чева мїнїстрїї че п'ар тревїї съ факѣ, се вор пѣтеа траѣе ла даре де сѣатѣ. Спѣнеїїмї акѣма пѣї ачѣаста о фаѣере де ѣїне кѣт

съ їзѣлѣм кѣтрѣ черїѣ шї съ кѣпѣтѣм де ѣзѣрїе? Шї ачестеа аѣ ѳост поѳтеле попорѣлї, пептрѣ каре аѣ стрїгат, шї каре акѣм пѳте леаѣ дѣмплїнїт дѣмпѣратѣл. Съ трѣеаскѣ дѣмпѣратѣл, дѣделѣог съ трѣеаскѣ, шї totdeauna дѣ паче съ трѣеаскѣ!

Кѣт аѣ сїмдїт ачеїа, карїи стаѣ дѣтрѣ дѣлѣдїме рїдїкадї, кѣ ле мїрѳсъ, шї кѣткѣ шї попорѣл пострѣ аре воїе пре каре се дѣкѣметѣ а о маниѳеста, каре еї п'ар ѳї крѣзѣт пїчї одатѣ, ш'аѣ лѣат катраѳѣселе, шї с'аѣ кам дѣс маї департе. Ної леам поѳтїт кале зѣлѣ, шї пїчї пѣ їам маї дѣгрѣват, че ш'аѣ лѣат мерїнде.

Ачѣаста патриѳїлор с'аѣ дѣтѣмплат дѣ ѣїена, ачѣаста аѣ шї тревзїт съ се дѣтѣмпле, пептрѣ кѣ алтмїнтрелеа п'ар ѳї терс лѣкрѣ, рѣскоала аѣ ѳост пѣ'кѣзїцїѣратѣ. Фїїнд дѣсъ кѣ акѣм тѳте поѳтеле с'аѣ дѣмплїнїт, тревѣе съ ѳїе еарѣ лїнїѣе. Вої дѣрѣнїлор пѣ маї аѣеїї нїмїка де а фаѣе, пептрѣ кѣ пої ам ѳѣкѣт дѣ ѣїена тѳте пептрѣ вої; пѣ въ лѣсаїї съ въ десѣтѣпте ѳменїї чеї рѣї, аѣзѣкѣндѣѣвѣ амїпте, кѣ пої ѳѳрте ѣїне щїм чеї пѣлѣгарїѣл, пої щїм ѳоарте ѣїне, кѣ пѣпѣа чеа зѣлѣ дїп сѣдѳорїле лѣї о тѣпкѣт кѣ тогїї шї кѣ ла ашезареа констїтѣцїеї чеї нѳъ шї маї зѣне; дѣпѣ кѣѣїїнѣѣ ва ѳї прїѣїт шї дѣпѣлѣ.

Ашеа дарѣ лїнїѣе! Кѣ Dzeѣ, кѣ преѣѣзѣл пострѣ дѣмпѣрат шї кѣ ѳменїї чеї харпїчї карїи акѣм аѣ дат тѣла, вор ѳї тѳте маї зѣне.